

Chudzyński, Marian

Jubileusz 40-lecia pracy naukowej prof. dra hab. Janusza Szczepańskiego

Notatki Płockie 58/2 (235), 53-55

2013

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

JUBILEUSZ 40-LECIA PRACY NAUKOWEJ PROF. DRA HAB. JANUSZA SZCZEPAŃSKIEGO,

Dnia 20 kwietnia 2013 r. w Sali Senatu Akademii Humanistycznej im. Aleksandra Gieysztorą w Pułtusku przy ul. Daszyńskiego 17 uczestniczyłem w uroczystości z okazji ukończenia sześćdziesięciu pięciu lat życia oraz 40-lecia pracy naukowej Profesora dra hab. Janusza Szczepańskiego.

Na wstępie uroczystości rektor Akademii prof. dr hab. Adam Koseski zaprezentował dorobek naukowy Prof. Szczepańskiego, stwierdził z naciskiem, że „od 40 lat jest aktywnym twórczo i społecznie pedagogiem, historykiem, któremu nuka polska, a zwłaszcza nauka mazowiecka, dużo zawdzięcza”. Po wystąpieniu Rektora dwaj profesorowie Akademii Humanistycznej Bronisław Nowak i Romuald Turkowski dokonali szczegółowej analizy osiągnięć naukowych i organizacyjnych Profesora Janusza Szczepańskiego.

Janusz Szczepański urodził się w 1947 roku w Bodzanowie koło Płocka. Niedaleko tej miejscowości w Borzeniu przyszedł w 1788 roku na świat Wincenty Hipolit Gawarecki, prawnik, historyk Mazowsza. Prowadził badania nad dziejami miast Królestwa Polskiego. Bez przesady można powiedzieć, że po 150 latach kontynuatorem jego twórczości historycznej jest Janusz Szczepański.

Janusz Szczepański ukończył w 1973 roku studia historyczne na Uniwersytecie Warszawskim. Został nauczycielem historii w Zespole Szkół im. Stanisława Staszica w Gąbinie. Przez kilka lat pełnił też funkcję zastępcy dyrektora tej szkoły. Będąc nauczycielem historii w gąbińskim Zespole Szkół w połowie lat siedemdziesiątych XX wieku podjął badania nad dziejami miast ziemi gostynińskiej. W 1980 roku obronił pracę doktorską na temat: „Gąbin jako ośrodek gospodarczy zachodniego Mazowsza w latach 1793–1918”. Promotorem pracy doktorskiej Janusza Szczepańskiego był prof. dr hab. Andrzej Zahorski, wybitny historyk, profesor Uniwersytetu Warszawskiego. Praca ta, poszerzona o okres międzywojenny i okupację hitlerowską, została wydana w formie książkowej w 1984 roku pod tytułem „Dzieje Gąbina do roku 1945” przez Państwowe Wydawnictwo Naukowe. W tym czasie J. Szczepański pracował też w Oddziale Doskonalenia Nauczycieli w Płocku, organizował konferencje metodyczne, dla nauczycieli szkół podstawowych i średnich, prowadził kursy dla młodych nauczycieli.

Prezydium od lewej: Danuta Szczepańska – matzonka Jubilata, prof. zw. dr hab. Janusz Szczepański, prof. dr hab. Adam Koseski – rektor Akademii Humanistycznej w Pułtusku, prof. dr hab. Bronisław Nowak

W 1984 r. przeniósł się do Pułtuska, gdzie przez blisko 20 lat sprawował funkcję kierownika tamtejszego Oddziału Archiwum Państwowego m. st. Warszawy. Pełnił też funkcję kierownika Stacji Naukowej Mazowieckiego Ośrodka Badań Naukowych im. Stanisława Herbsta w Pułtusku. Był inicjatorem wielu badań nad dziejami Mazowsza Północnego, szczególnie Pułtuska i jego okolic. Kontynuował badania historyczne dotyczące Mazowsza Zachodniego. W latach osiemdziesiątych XX wieku opublikował wiele artykułów dotyczących historii obwodu gostynińskiego. W 1980 roku opublikował z moim udziałem artykuł pt. „Obwód gostyniński w powstaniu listopadowym”, „Notatki Płockie” 1980 r., nr 4/105, w 1982 r. zamieścił cenny artykuł w „Zapiskach Ciechanowskich” – Obwód gostyniński w czasie powstania listopadowego (t. 4, s. 110–126). W 1983 r. zamieścił też w „Roczniku Płockim” (t. IV, s. 7–27) artykuł – Osady sukieniczne na zachodnim Mazowszu w dobie Królestwa Polskiego. Jak już wspomnieliśmy w 1984 r. ukazała się Jego książka *Dzieje Gąbina do 1945 roku*. W tym samym roku opublikował w „Notatkach Płockich” artykuł – Z dziejów gospodarczych miasta Osmolina w latach 1815–1863. Warto w tym miejscu przypomnieć, że dzisiejsza osada w powiecie gostynińskim otrzymała prawa miejskie w 1439 roku. W 1987 r. J. Szczepański ogłosił wyniki swoich badań nad dziejami mennonitów z Wymyśla Nowego („Tygodnik Płocki”, nr 27) oraz wydał interesującą książeczkę *Sanniki i okolice*. Warszawa 1987, s. 72. Dużo miejsca poświęcił w niej po-

bytowi Fryderyka Chopina w lecie 1828 roku w tej miejscowości. W 1990 r. Janusz Szczepański został współautorem monografii *Dzieje Gostynina i ziemi gostynińskiej*, red. M. Chudzyński, Warszawa 1990, gdzie na stronach 166–272 zamieścił swoje opracowanie – Gostynin i ziemia gostynińska w latach 1462–1831.

W latach dziewięćdziesiątych XX wieku swoje badania skoncentrował na tematyce wojny polsko-bolszewickiej 1920 roku. W 1990 roku opublikował między innymi opracowanie „Wojna 1920 roku w powiecie pułtuskim” (ss. 40). W prasie pułtuskiej i ciechanowskiej zamieścił co najmniej kilkanaście artykułów na ten temat. W 1993 r. Wyszaków wydał opracowanie Szczepańskiego – „Wojna polsko-sowiecka 1920 roku na Ziemi Wyszakowskiej”. W 1995 ukazało się monumentalne dzieło Profesora – „Wojna 1920 roku na Mazowszu i Podlasiu”, stron 416. Książka została przyjęta z ogromnym zainteresowaniem przez społeczność Mazowsza i Podlasia. Jak pisze Lech Chybowski w artykule *Ad multos annos ... zamieszczonym w „Pułtuskim Notatniku Kulturalnym”* (nr 4 z kwietnia 2013 r.) Janusz Szczepański dzięki tej książce stał się „jednym z największych znawców problematyki tej wojny”. Praca została wysoko oceniona i stała się podstawą kolokwium habilitacyjnego i uzyskania przez Janusza Szczepańskiego tytułu doktora habilitowanego 13 marca 1996 r. na Wydziale Humanistycznym Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie (Instytut Historii).

Profesor Szczepański ogłosił wiele opracowań dotyczących społeczności żydowskiej Pułtuszka i całego Mazowsza. Między innymi w 2005 roku wydał obszerne dzieło – „Społeczność Żydowska Mazowsza w XIX–XX wieku”, stron 615. Książka została zaliczona do najlepszych książek akademickich na warszawskich XII Targach Książki Edukacyjnej *Atena* 2005.

W swoich badaniach szczególnie dużo miejsca poświęca w dalszym ciągu dziejom Mazowsza. W 1997 roku wydał obszerne dzieło – „Mazowsze Północne w XIX–XX wieku. Materiały źródłowe 1795–1956”, Warszawa–Pułtusk 1997, ss. 521. Książka przydatna między innymi na lekcjach historii. W 2003 roku został współautorem monografii – „Dzieje Sierpca i ziemi sierpeckiej”.

Pod redakcją Janusza Szczepańskiego ukazały się ostatnio dwa tomy „Dziejów Mazowsza” (t. IV: Lata 1918–1939, Pułtusk 2010, ss. 677) i (tom III: Lata 1795–1918, Pułtusk 2012, ss. 902). W tomie IV Profesor jest autorem rozdziału – „Życie polityczne. Lata 1918–1939”, s. 19–270; zaś w tomie III autorem – „Źródła do dziejów Mazowsza w okresie porzoborowym”, s. 11–25, „Życie polityczne Mazowsza w okresie powojennym 1865–1914”, s. 281–432,

„Społeczństwo Mazowsza wobec wydarzeń I wojny światowej”, s. 763–792.

W wydanych w 2010 roku „Dziejach Gostynina od XI do XXI wieku” pod redakcją B. Konarskiej-Pabiniak prof. Janusz Szczepański jest autorem dwóch rozdziałów: „Miasto Gostynin w latach 1462–1793” oraz rozdziału „Gostynin od zaboru pruskiego do powstania listopadowego”, ss. 127–224. Wkrótce ma się ukazać II wydanie *Dziejów Gąbina i okolic*, liczące przeszło 900 stron. W sumie Profesor Janusz Szczepański jest autorem około 20 książek historycznych. Napisał i opublikował ponad trzysta artykułów. Prawdziwy tytan pracy naukowej.

Dorobek naukowy Janusza Szczepańskiego sprawił, że w roku 2001, decyzją Prezydenta RP otrzymał tytuł naukowy profesora nadzwyczajnego, zaś w 2008 r. tytuł profesora zwyczajnego.

Trzeba też podkreślić, że Profesor Szczepański był jednym z założycieli Akademii Humanistycznej w Pułtusku, jest szanowanym wykładowcą. Od 2001 roku łączy pracę pedagogiczną i naukową w Akademii Humanistycznej w Pułtusku z pracą na pierwszym etapie na stanowisku nauczyciela akademickiego w Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie. Pod Jego kierunkiem zostało napisanych dziesiątki prac magisterskich oraz 11 doktorskich. Profesor całym sercem oddany jest też badaniom nad historią Pułtuszka. Jest wieloletnim redaktorem serii wydawniczej „Pułtusk. Studia i materiały do dziejów miasta i regionu”, organizatorem licznych sesji naukowych ściśle związanych z dziejami Pułtuszka i Mazowsza.

Profesor Janusz Szczepański utrzymuje ściśle związki naukowe z naszym miastem, od roku 1982 jest członkiem Towarzystwa Naukowego

5 kwietnia 2001 r. Sesja naukowa w Towarzystwie Naukowym Płockim na temat: „W 80. rocznicę odznaczenia Płocka Krzyżem Walecznych przez Naczelnika Państwa J. Piłsudskiego za wojnę obronną 1920 r.”

Prezydium sesji: w środku dr Grzegorz Gołębski historyk z III LO w Płocku prowadzący sesję i referencje; prof. dr hab. Janusz Szczepański z Wyższej Szkoły Humanistycznej w Pułtusku, dr Marian Chudzyński – Wiceprezes TNP

Płockiego. Na łamach „Notatek Płockich” publikuje od dawna swoje artykuły związane z Ziemią Gostynińską i Płockiem. W 2006 roku w II tomie *Dziejów Płocka* pod red. Mirosława Krajewskiego ukazało się Jego obszerne opracowanie na temat *Życie polityczne Płocka w okresie międzywojennym i Problemy społeczno-gospodarcze Płocka również w okresie międzywojennym*.

Na zakończenie pragnę nadmienić, że z okazji 65 rocznicy urodzin i 40-lecia pracy naukowej Profesora Janusza Szczepańskiego została wydana obszerna (502 strony) księga jubileuszowa – „Polska–Mazowsze. Dzieje polityczno–militarne gospodarka i kultura.” Księga ukazała się pod redakcją naukową Adama Koseskiego i

Romualda Turkowskiego. Różnorodna jest tematyka zawartych w niej opracowań między innymi autorstwa: Andrzeja Szwarca, Józefa Barańskiego, Romualda Turkowskiego, Bronisława Nawaka, Adama Koseskiego, Damiana Szczepańskiego, Mariana Sołtysiaka, Henryka Samsonowicza i wielu innych. Wyrażam też zadowolenie, że w Księdze tej znalazło się moje opracowanie – „Kolonizacja holenderska–oleńska (olenderska) i niemiecka nad środkową Wisłą”.

Szanowny Panie Profesorze! Życzymy Panu dalszych sukcesów w pracy pedagogicznej ze studentami i doktorantami oraz wielu jeszcze publikacji historycznych związanych z Mazowszem, jego historią i kulturą.

Marian Chudzyński

NASI AUTORZY

MARIAN CHUDZYŃSKI

— dr nauk humanistycznych, Członek Honorowy TNP, Wiceprezes TNP

GRZEGORZ GOŁĘBIEWSKI

— dr nauk humanistycznych, nauczyciel historii w III LO w Płocku, wykładowca w Szkole Wyższej im. Pawła Włodkowica w Płocku, członek Zarządu TNP.

WOJCIECH JERZY GÓRCZYK

— mgr historii, absolwent Wydziału Nauk Humanistycznych KUL

BARBARA KONARSKA–PABINIAK

— dr nauk humanistycznych, redaktor naczelna biuletynu miejskiego „Nasz Gostynin”, prezes Gostynińskiego Towarzystwa Kulturalno–Naukowego, członek TNP

TOMASZ KRUSZEWSKI

— dr nauk humanistycznych, Kanclerz Szkoły Wyższej im. Pawła Włodkowica w Płocku, członek TNP

BOLESŁAW SOLARSKI

— mgr inż. górnictwa, były naczelny inżynier łączniczych Zakładów Górniczych. Od 1991 r. Przewodniczący Oddziału Towarzystwa Naukowego Płockiego w Łęczycy.

ANNA MARIA STOGOWSKA

— prof. nadzw., dr hab. n. humanistycznych, historyk XIX w., archiwista, bibliotekarz, muzealnik, członek Sekcji historycznej TNP

JAN HENRYK WALUŚ

— kolekcjoner, organizator wystaw numizmatycznych i falerystycznych. Członek TNP, działacz Polskiego Towarzystwa Numizmatycznego.

KONRAD JAN WALUŚ

— doktor nauk technicznych, kolekcjoner, numizmatyk, filokartysta, projektant beznominatowych kartek pocztowych wydanych przez Poczta Polską.

Autorki Bibliografii:

— **Małgorzata Bielak, Elżbieta Dobroń, Wiesława Mazurska, Iwona Typiak–Kowalska**